

Konvencija o prekograničnim efektima industrijskih havarija (TEIA)

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, MU - broj 16/12)

Konvencija o prekograničnim efektima industrijskih havarija – TEIA (<https://www.unece.org/env/teia.html>) zaključena je 17. ožujka 1992. godine u Helsinkiju u okviru aktivnosti Ekonomske Komisije Ujedinjenih naroda za Europu, a na snagu je stupila 19. travnja 2000. godine. Ova Konvencija trenutačno ima preko 40 država članica.

Konvencija o prekograničnim efektima industrijskih havarija se primjenjuje na sprječavanje, pripravnost i odgovor na industrijske udese koji mogu prouzročiti prekogranične efekte, uključujući efekte takvih havarija prouzročenih prirodnim katastrofama, i na međunarodnu suradnju vezanu za međusobnu pomoć, istraživanje, razvoj, razmjenu informacija i razmjenu tehnologije u području sprječavanja, pripravnosti i odgovora na industrijske udese. Ova konvencija sadrži principe kojima se osigurava zaštita ljudi i okoliša od industrijskih havarija njihovim sprječavanjem, koliko god je to moguće, smanjivanjem njihove učestalosti i jačine, te ublažavanjem njihovih efekata. Ona potiče aktivnu međunarodnu suradnju između Stranaka ove konvencije prije, za vrijeme i poslije industrijskih havarija. Konvencija o prekograničnim efektima industrijskih havarija utvrđuje posebne obveze Stranaka u pogledu tri grupe pitanja: sprječavanje, pripravnost i odgovor na industrijske nesreće koje mogu prouzročiti prekogranične efekte.

Pored osnovnog teksta, konvencija sadrži i 13 (trinaest) Aneksa koji pobliže propisuju tehničke detalje neophodne za provedbu iste. (https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2017/TEIA/Publication/ENG_ECE_CP_TEIA_33_final_Convention_publication_March_2017.pdf)

Pored općih odredbi o cilju i obimu konvencije, propisuje se i obveza određivanja jednog ili više nadležnih organa Stranke ugovornice za provedbu ove Konvencije, kao i obveza da se o tome u roku od tri mjeseca od datuma stupanja na snagu konvencije za tu Stranku, obavijeste druge Stranke i Tajništvo konvencije.

U cilju obaveštavanja o industrijskoj nesreći i uzajamne pomoći, u okviru konvencije je formiran UNECE Sistem obavještanja o industrijskoj nesreći (UN/ECE Industrial Accident Notification System) koji omogućava zemlji na čijem je teritoriju nastala industrijska nesreća obavijestiti sve ostale zemlje koje mogu biti pogođene efektima te nesreće, kao i pružiti im sve potrebne informacije kako bi one mogle adekvatno i pravovremeno reagirati, te od njih zatražiti pomoć, ukoliko je to potrebno.

Cilj ove konvencije je pomoći Strankama spriječiti industrijske nesreće koje mogu imati prekogranične efekte, kako bi se na njih pripremile i reagirale. Konvencija, također, potiče Stranke da pomažu jedna drugoj u slučaju havarija, na suradnju u istraživanju i razvoju, i razmjenu informacija i tehnologija. Prihvatanjem ove konvencije, Stranke su se obvezale poduzeti mjere sprječavanja, pripravnosti i odgovora na industrijske nesreće.

Imajući u vidu formulirane ciljeve, očigledno je da ratifikacija ove konvencije i njena potpuna primjena mogu imati višestruk značaj i treba ih promatrati u širem kontekstu. Ratifikacijom ove konvencije, Bosna i Hercegovina je pokazala spremnost na poštivanje vrijednosti koje su definirane kao cilj i osnova ovog, i drugih međunarodnih ugovora.

Ratifikacija Konvencije o prekograničnim efektima industrijskih havarija i dosljedna primjena njenih odredbi u direktnoj su vezi s procesom približavanja Bosne i Hercegovine Europskoj Uniji, i predstavlja važan korak u implementaciji *acquis communautaire*-a u oblasti zaštite okoliša.

Značaj ratifikacije i primjene ove konvencije treba promatrati i sa stanovišta potencijala za unaprijeđivanje međunarodne suradnje u oblasti zaštite okoliša. Pri tom treba imati u vidu činjenicu da je do sada Konvenciju o prekograničnim efektima industrijskih havarija ratificiralo 47 država, uključujući EU, u koje spadaju i sve zemlje iz našeg susjedstva.

Ostvarivanje konkretnih ciljeva zaštite okoliša u Bosni i Hercegovini nije moguće bez potpunog uključivanja u međunarodnu suradnju koja se odvija u okviru međunarodnih ugovora.

Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju o prekograničnim efektima industrijskih havarija 06.12.2012. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, MU - broj 16/12), a ista je stupila na snagu 21.05.2013. godine, nakon registracije instrumenta o pristupanju kod depozitara – Generalnog tajnika Ujedinjenih naroda.